

Misijní identita českých křesťanů ve světle Závazku z Kapského Města^{1*}

Symon, David. 2022. 'Misijní identita českých křesťanů ve světle Závazku z Kapského Města'. *Theologia Vitae* 12 (1): 19–32.

Abstrakt

Tento článek se zabývá spojením křesťanské identity a misie, se specifickým zaměřením na mezinárodní misii, a poukazuje na to, jak se na identitu křesťanů dá nahlížet jako na misijní identitu. Vnímání křesťanské identity jako identity misijní je založeno na několika dílčích motivech pro misii, které článek uvádí: láska, biblický motiv, potřeba a povolání. Prvním jmenovaným se zabývá detailněji, konkrétně analýzou *Závazku* ze Třetího lausannského kongresu o světové evangelizaci v Kapském Městě v roce 2010. Autor argumentuje pro opodstatněnost křesťanské misijní identity, tedy toho, že misie, a konkrétně mezinárodní misie, je nedílnou součástí toho, co znamená být křesťany. Článek je svým ohlédnutím se za *Závazkem z Kapského Města* pojat s přesahem do českého evangelikálního prostředí s otázkami k reflexi o postojích k misii a o misijní praxi v rámci České republiky a české misii v zahraničí.

Abstract: Christian Mission Identity

Article in *Theologica Vitae*, based on the conference paper at 'Christian Identity and Mission in the Divided Europe and the Czech Republic', Prague, 21 November 2018. This article engages the connection between Christian identity and mission, with a specific focus on international mission, and points to the basis on which Christian identity can be perceived as mission identity. The understanding of Christian identity as mission identity is grounded in several partial motives for mission, which are presented in this article: love, biblical motive, needs and calling. First of them is addressed in a bigger detail – the Cape Town Commitment from the Third Lausanne Congress on World Evangelisation in 2010. The author argues for the justifiability of Christian mission identity, namely that mission, and more specifically international mission, is an integral part of what it means to be a Christian. The article considers possible outcomes for the current Czech ecclesial context in

1 Článek se zakládá na příspěvku z konference *Křesťanská identita a misie v rozdělené Evropě a České republice* v Praze 29. listopadu 2018.

the reflection of the Cape Town Commitment challenges to the Czech Evangelicals' attitudes to mission and to their mission practice within the Czech Republic and the Czech mission abroad.

Úvod

Tento článek si klade za cíl formulovat a podložit tvrzení, že křesťanská identita je misijní identitou. Jinými slovy, misie, a ještě více specificky mezinárodní misie, je nedílnou součástí toho, co znamená být křesťany. Jako misionář a misiolog z evangelikálního prostředí, který strávil delší období v zahraničí, který se misii aktivně zabývá a je v kontaktu s několika desítkami českých misionářů, misii vnímám jako něco vcelku samozřejmého. Jsem si ovšem vědom, že pojetí křesťanské identity jako misijní identity, toho, že každý z nás věřících v Ježíše Krista má v misii své místo, není tak samozřejmé, jak by se mohlo na první pohled zdát.

Teolog Christopher J. H. Wright, autor *The Mission of God: Unlocking the Bible's Grand Narrative*, říká:

Sama celá Bible je ‚misijní‘ fenomén. Knihy, které nyní tvoří naši Bibli, jsou samy o sobě výsledkem a svědectvím závěrečné Boží misie. Bible nám poskytuje příběh Boží misie skrze Boží lid v interakci s Božím slovem k dobru celého Božího stvoření... Misie není jenom jedna věc ze seznamu toho, o čem Bible mluví, jedna z položek jen možná o něco urgentnější než jiná. Misie je, když to řeknu tou často zneužívanou frází, ‚o čem to všechno je‘.²

Spolu s Wrightem, který podrobil důkladné analýze knihy Starého a Nového zákona, vnímám, že misie je v Božím srdci. Vedle tohoto ústředního biblického motivu zde v článku uvádím další konkrétní motivy pro misii. Detailněji se pak zabývám stručnou analýzou *Závazku z Kapského Města*, s přesahem pro misii v kontextu současné české církve.

Pro takto pojaté téma je vymezena následující struktura: 1. Po teoretickém úvodu, kde pracuji s termíny ‚misie‘, ‚identita‘, ‚křesťanská identita‘, uvažuji nad tím, 2. na základě čeho se na identitu křesťanů dá nahlížet jako na misijní identitu a končím krátkou analýzou *Závazku ze Třetího lausannského kongresu o světové evangelizaci v roce 2010 v Kapském Městě*.

² Wright 2006, 22. Můj překlad; originál: ‚*The whole Bible is itself a ‚missional‘ phenomenon. The writings that now comprise our Bible are themselves the product of and witness to the ultimate mission of God. The Bible renders to us the story of God's mission through God's people in their engagement with God's word for the sake of the whole of God's creation.....Mission is not just one of a list of things that the Bible happens to talk about, only a bit more urgently than some. Mission is, in that much-abused phrase, ‚what it's all about‘.*‘

1. KŘESŤANSKÁ IDENTITA A MISIE – POJMY

Misie

Jelikož *misie* s sebou nese „široké spektrum přijatelných významů“³, je potřeba vyjasnit, jak je s tímto termínem nakládáno v této práci. Jsem si vědom, že slovo ‚misie‘ může figurovat v singuláru i v plurálu a používám ho v souladu s autory, kteří považují misie v plurálu za misijní aktivity a konkrétní úsilí církve a misii v singuláru jako souhrnný biblický úkol (Peters 1972: 11). Toto pojetí misie je spojeno s konceptem *Missio Dei*⁴, kdy se křesťané spolu s Bohem účastní na Jeho misii. Historicky se jako misie považovala pouze evangelizace, nicméně v poslední době vystoupila do popředí holistická⁵ misie. Holistický aspekt misie je brán v potaz i v této studii, nicméně určitá vymezení mezi širší a užší definicí misie musí být stanovena. Ne vše, co Církev podniká, je nutně misie (Moreau 2000: 636). V misiologických kruzích je známý výrok Stephena Neilla, že „*jestliže je všechno misie, pak misie není nic*“ (Neill 1959: 81), tj. pokud je misie definována příliš široce, pak je komplikované definovat, co vlastně misie je. Do popředí této práce, i díky mé vlastní misijní zkušenosti a studijnímu zaměření, se dostává mezinárodní složka misie. Není to proto, že by mezinárodní misie byla nadřazenější nebo ‚misijnější‘ než domácí misie. Pracuji s těmito termíny v souladu se stanoviskem, že mezinárodní misie není teologicky oddělena od misie v zemi, odkud člověk pochází – s tím, že „*domácí a zahraniční misie se neliší svým principem, ale rozsahem*“⁶. Vycházím z toho, že mezinárodní a mezikulturní misie je opodstatněná. Veliké poslání je stále platné v současné době, kdy světová populace roste. Misiolog Ralph Winter tvrdí, že potřeba mezikulturních misionářů je aktuální, a to především kvůli tomu, že úkol ještě není dokončen a na všech místech nejsou místní křesťanští pracovníci, kteří by tam evangelizovali (Winter 2009: 350-353). Navíc

³ Moreau 2000: 636. Můj překlad; originál: „*broad range of acceptable meanings*“. Výraz ‚misie‘ se v Bibli nenalézá, je odvozeno z řeckého *apostello* a jeho latinského překladu *mitto*. „Současná definice misie v sekulárním světě je jednoduše „vyslání někoho se specifickým záměrem“ (Ibid.). Můj překlad; originál: „*sending someone forth with a specific purpose*“.

⁴ *Missio Dei* bylo použito poprvé v roce 1934 německým misiologem Karlem Hartensteinem, který byl motivován důrazem Karla Bartha na *actio Dei* (Boží akci) – v kontrastu s tehdejší liberální teologií a zaměřením se na člověka. Tento pojem byl převzat evangelikálními misiology díky svému „více holistickému pohledu na misii“ (Moreau 2000: 632). Můj překlad; originál: „*a more holistic view of mission*“.

⁵ Holistická misie, nebo ‚misie jako transformace‘ (Samuel & Sugden 2009), v sobě zahrnuje jak rozbitý vztah s Bohem a rozbité vztahy mezi lidmi, zatížené utrpením a útlakem. (Moreau 2000: 632)

⁶ Bosch 1991: 10. Můj překlad; originál: „*the difference between home and foreign missions is not one of principle but of scope*“.

dynamika společné práce cizích a místních pracovníků může být velmi přínosná – pracovníci z jiných kultur mohou místním pomoci objevit slepé skvrny a naopak. (Wachsmuth 2013: 76)

Identita

David Bosch, autor *Transforming Mission* (1991), dochází k závěru, že přenos evangelia je dříve či později ovlivněn lidským faktorem. Jinými slovy to, kým člověk je, jeho identita, ovlivňuje misi.⁷ Jako vhodný úvod do diskuse o utváření sociální identity, kdy je identita jednotlivce ovlivněna tím, že je ve společnosti s druhými, může sloužit následující citát sociologa Zygmunta Baumana:

„Já‘ je směrodatný činitel, stejně jako výsledek interakce. To nejsoukromější lidské vlastnictví je zároveň nejvíce závislé na lidské socialitě (.....) Je to právě v interakci s jinými lidmi, kdy nám dochází, že máme své já neboli, že jsme sami sebou; a celý život trvající proces budování a znovubudování identit je aktivován.⁸

Je důležité vyjasnit, že pojem ‚identita‘ se může zdát zavádějící tím, že s sebou nese určitou dávku stability a ohraničení, stejně jako pojem ‚konstruování identity‘ může vést k závěru, že identita může být jednou provždy vytvořena. Sociologové se však shodují na tom, že se sociální identita mění spolu se skutečnostmi, ze kterých je vytvořena. (Tajfel 1981: 226) Identita je neustále „vyjednávána“ (Holmberg 2008: 29) a „sociální identita člověka – ve skutečnosti něčí sociální identity (.....) – nikdy nejsou konečná nebo ustálená záležitost“⁹. Sociální antropolog Richard Jenkins ve své práci používá plurál, aby zdůraznil, že neexistuje finální jednotná identita. Sociologové, protagonisté teorie identity¹⁰ i teorie sociální identity¹¹, se shodují na tom, že celkové ‚já‘ neboli identita jednotlivce je uskupena do několika identit nebo vícera složek identity, které každá představují různé aspekty společenské struktury. (Stets a Burke 2003: 132) Výraznost jednotlivých složek identity se projevuje v různorodých situacích a prostředích (Stryker a Burke 2000: 286) a zatímco v teorii identity se tato

⁷ „Sebeporozumění jednotlivce hraje klíčovou roli v jeho či její interpretaci a zkušenosti víry“ (Bosch 1991: 183). Můj překlad; originál: „*The individual's self-understanding plays a crucial role in his or her interpretation and experience of the faith*“.

⁸ Bauman & Raud 2015: 55. Můj překlad; originál: „‘Self’ is a determinant as much as a product of interaction. That most private of human possessions is also the one most dependent on human sociality (.....). It is in interaction with others that the awareness of ‘having a self’ or indeed of ‘being a self’ dawns upon us and the life-long labour of building and rebuilding identities is conducted“.

⁹ Jenkins 2014: 4. Můj překlad; originál: „*one's social identity – indeed one's social identities (.....) – is never a final or settled matter*“.

¹⁰ Teorii identity reprezentují například učenici Stryker, Burke a Stets.

¹¹ Teorii sociální identity reprezentují například učenici Tajfel, Turner, Hogg a Abrams.

výraznost týká chování¹², v teorii sociální identity se výraznost identity vztahuje na to, když náležitost k jedné skupině převáží nad členstvím v jiné skupině. Žák zakladatele teorie sociální identity Henriho Tajfela, John Turner popisuje sociální identity jako „*sumu všech sociálních identifikací, které člověk používá k sebedefinování*“¹³. Sociální identita je komplexní, protože jednotlivci jsou ve stejný okamžik členy různorodých skupin (Roccas et al., 2008: 294, Smith 1991: 4) – počínaje s předními identitami jako je pohlaví, rodina, společenská vrstva, povolání, náboženství a etnicita (Esler 2016: 24). Turner přiznává, že porozumění vzájemnému fungování těchto vícera sociálních identit ještě není dostatečně vyvinuto. V roce 2002 sociální psycholožky Sonia Roccas a Marilyn Brewer ve svém článku *Social Identity Complexity* (Roccas a Brewer 2002) navázaly na teorii sociální identity a představily nový teoretický koncept, který se vztahuje na povahu vzájemných vztahů mezi vícera skupinovými identitami jednotlivce.

Teoretická literatura ohledně identity je vysoce užitečná s ohledem na misii a misijní identity křesťanů – ať už budeme podrobněji studovat formování identity, situační výraznost identity, nebo mnohočetné identity a jejich vzájemný vztah.

Křesťanská identita

Jedna ze skupinových identit je křesťanská identita, která z hlediska teorie sociální identity patří do náboženské identity. Tato identita může mít různé aspekty, např. jednorázová záležitost stát se křesťanem vs. proces růstu v Kristu (tj. identita vs. identifikace). V přístupu ke křesťanské identitě jsou křesťané nejednotní jednak tím, co znamená být křesťan¹⁴, jednak v tom, jak (a jestli vůbec) misijně působit směrem navenek¹⁵.

Na křesťanskou identitu se autoři zaměřují především v kontextu studia Pavlových epištol.¹⁶ Jeden z přístupů líčí důležitost židovské „jinosti“ pro vytvoření křesťanské identity (Lieu 2015), je však

¹² Lidé jednají jinak ve svých rolích, např. „někdo celý víkend pracuje, zatímco někdo jiný víkend stráví s dětmi, přičemž oba dva mají identitu – roli ‚rodíče‘“ (Hogg et al., 1995: 258). Můj překlad; originál: „*person may work on the weekend while another may spend time with the children, although both may have a ‚parent‘ role identity*“.

¹³ Turner 1981: 18. Můj překlad; originál: „*the sum total of the social identifications used by a person to define him- or herself*“.

¹⁴ Pro většinové pojetí v rámci katolické, pravoslavné a řeckokatolické církve a také některých protestantských církví je známkou křesťanské identity především formální členství a účast na svátostech – obzvláště křest. Další pojetí, které často zdůrazňují evangelikální církve, je to, že křesťan je ten, kdo má aktivní vztah s Ježíšem Kristem, kdo považuje Bibli – Boží slovo jako autoritu a je naplněn Duchem Svatým (Mojzes 1999: 236).

¹⁵ V protestantském pojetí křesťanská misie znamená hlásat dobrou zprávu všem lidem, bez ohledu na jejich jurisdikci, zatímco například národní pravoslavné církve se zpravidla zaměřují na své věřící v diaspoře a na zachování národní identity na kanonickém území (Parushev 2013: 72).

¹⁶ Literatura na tomto poli je poměrně hojná, Nový Zákon je prvním zdrojem v textovém studiu křesťanské identity. Bengt Holmberg shrnul hlavní přístupy raně křesťanské identitě: identita jako textová realita, identita jako ideologický

kritizován jako rétorický konstrukt bez pevného zakotvení v historických otázkách (Holmberg 2008: 6). Judith Lieu uznává, a není v tomto tvrzení sama,¹⁷ že existuje určitá tendence vnucovat myšlenku jednotnosti navzdory různorodosti v procesu utváření křesťanské identity a že „*křesťanská identita není něco, co se objevuje jasně jako takové, v jeden daný moment*“¹⁸. Křesťanská identita se vyvinula postupně a dále pokračuje ve svém formování: William Campbell, britský teolog a odborník na pavlovské listy, prohlásil ve své knize, *Paul and the Creation of Christian Identity* (Campbell 2008), že křesťanská identita je stále budována a znovubudována a pobídl k jejímu přezkoumání ve společenském, kulturním a teologickém rozměru. (Campbell 2008: 2)

Jak by tato křesťanská identita mohla vypadat? Bylo by zapotřebí delší analýzy, v tomto okamžiku může být užitečné zmínit několik jejích atributů a přejít na diskuzi o křesťanské misijní identitě. Tanner tvrdí, že křesťanská identita je ze své podstaty vztahová; křesťané se vztahují k Bohu, k ostatním věřícím a k dalším lidem – jako věřící jsme ve světě, ale nejsme z tohoto světa. (Tanner 1997: 115-116) Přidává, že křesťanská identita je založena na společné osobě, a ne na společných praktikách a rituálech. (Tanner 1997: 152) Campbell poukazuje na další významný znak křesťanské identity: je kolektivní (Campbell 2006: 154). I když existuje na jednu stranu určitá individuální křesťanská identita, kdy já jako jedinec patřím Kristu a mám s Ním svůj vztah; na druhou stranu, křesťanská identita je kolektivní, kdy vnímáme sounáležitost ke skupině křesťanů, a kde jednotlivci společně rostou a rozvíjejí se v rámci jednoho Kristova těla.

2. KŘESŤANSKÁ IDENTITA JAKO MISIJNÍ IDENTITA

Navrhuji následující motivy pro podepření myšlenky misie, a konkrétně mezinárodní misie, jako součást křesťanské identity:

- A. Biblický motiv.** Není zde prostor pro uvedení vyčerpávajícího seznamu veršů, kde se Ježíš obrací k pohanům a zahrnuje je do Božího plánu spasení, nebo veršů, kde Pavel vykonává službu mezi národy poté, co byl spolu s Barnabášem vyslán z Antiochie. Zřejmě nejznámější jsou odkazy na Skutky 1,8, Matouše 28, nebo pasáž z Galatským 3,26-29, kdy Pavel mluví o

konstrukt, identita jako rétorický konstrukt, identita jako autonomní vnitřní struktura křesťanského znakového systému, identita jako vyvíjející se porozumění křesťanskému hnutí samo sobě (Holmberg 2008: 5).

¹⁷ Kathryn Tanner, americká autorka, *Theories of Culture: A New Agenda for Theology* (Tanner 1997), poznamenala, že v prvním století se neutovořila charakteristická osobitá křesťanská identita, ale že křesťanská identita „vznikala krok za krokem, když se setkávala se specifiky“ (Tanner 1997: 117). Můj překlad; originál: „*it arose in a step-by-step process of engagement with particulars*“.

¹⁸ Lieu 2015: 25. Můj překlad; originál: „*Christian identity is not something which appears clearly as such at a given moment*“.

evangeliu a jeho exkluzivitu – jen v Kristu – a inkluzivitu – pro všechny. David Bosch uvádí zajímavý historický přehled biblických motivů pro misii (Bosch 1991: 339-340): v patristickém období to byl J 3,16, ve středověkém katolicismu L 13,23, za doby reformace Ř 1,16, během osvícenství jich bylo více: Sk 16,9, Mt 24,14, J 10,10 a od Williama Careyho nadále nejvíce používané Mt 28,18-20. Biblické motivy jsou důležité a dalo by se zauvažovat nad tím, jaké biblické motivy jsou nejaktuálnější v dnešní době. Misiolog Peters nicméně upozorňuje, že nemáme dělat misii jen z toho důvodu, že je to zapsáno v Bibli a že samotné Velké poslání nedělá z křesťanství misijní náboženství. Podle něj je křesťanství takové díky Božímu charakteru a jeho záměru. (Peters 1972: 176)

B. Potřeba. Na světě zůstává velký počet nezasažených národů a skupin lidí, které neslyšely evangelium. (Winter a Koch 2009) Zároveň mnozí lidé z papírově ‚zasažených‘ národů nikdy neslyšeli srozumitelné plné evangelium nebo je zde potřeba vyučování. Mnozí se zapojují do misie na základě těchto obrovských potřeb a zároveň „*jiní křesťané byli pohnuti k misijní práci kvůli hladu, nemoci nebo chudobě na jiných částech země*“.¹⁹

C. Boží povolání. Většina vysílajících církví a misijních společností pozitivně hodnotí, případně i požaduje, aby měl misionář jasný smysl o svém působení v zahraničí. (Moreau 2000: 664) Toto povolání je velice individuální, může být nadpřirozeného charakteru, ale nemusí – může se jednat o Boží postupné vedení v křesťanském životě a využití přirozených talentů a darů, které člověk má.

Než přistoupím k dalším motivům, na základě kterých misii – jako součást křesťanské identity – vykonáváme, je nutno zdůraznit, že každý z těchto motivů může mít jak svůj pozitivní, tak negativní náboj. Primární, sekundární a další motivace mohou být směsicí upřímné touhy po službě Bohu a sobeckých ambicí. Například můžeme A. překrucovat biblické verše, aby se misie dělala určitým způsobem podle předem dané agendy (nebo aby se nedělala vůbec); B. místo naplňování potřeb přejdeme na vykořisťování a živení se na potřebách daného národa, kde prioritou bude náš pocit zadostiučinění; C. Boží povolání můžeme zduchovňovat a podlehnout pokušení vyvyšovat se jako misionář – navzdory faktu náročnosti práce v jiné kultuře a reálným velkým obětím, misie je často považována za nejvyšší formu křesťanské služby. (Moreau 2000: 663)

I další motivy pro misii mohou být buď nesobecké nebo více či méně sobecké. Tyto faktory pro rozvoj misie mohou samy o sobě figurovat jako vedlejší účinek misie, někdy však, bohužel, mohou

¹⁹ Moreau 2000: 663. Můj překlad; originál: „*Other Christians have been moved to do missionary work because of the hunger, sickness, or poverty around the globe*“.

hrát i hlavní motivační roli. Jsou to například: přínos pro vysílající sbor, příklad zapojení ostatních křesťanů do misie, cestování. Přínos pro nás, „zpětná misie“ neboli požehnání z misijního pole (Escobar 2003: 162) má své místo: „*Vysílání misijních pracovníků rozvíjí evangelizaci a diakonii ve světě a nesmírně obohacuje a posiluje místní církev.*“ (Černý 2006: 10) Je to dobrý a častý vedlejší účinek misie, ale jestli je otázka „Co nám to dá?“ prioritou, tak je něco nastaveno špatně. Dále, příklad ostatních křesťanů může být velmi inspirující: učit se z minulosti a nechat se vést usnesením sjezdů je užitečné, nicméně by nemělo vést k vykonávání misie z pocitu viny, povinnosti nebo řevnivosti. Říct zahraniční misii „ano“ z důvodu, že se to tak dělalo dříve, že jsme se na tom usnesli nebo ještě hůře z důvodu, že to dělají sbory okolo nás, není dostačující a dlouhodobě udržitelné. Za poslední, neméně dostačující je motiv pro misii s cílem poznat cizí kulturu a procestovat novou zemi. Současné možnosti cestování a otevřené dveře krátkodobých misijních výjezdů umožňují zážitky na misijních dobrodružstvích. Tento faktor může být obohacující důsledek misie, ale jako motiv je velmi nebezpečný. Seznam motivů pro to, proč křesťané jezdí na misii a proč je misie součástí křesťanské identity, určitě není vyčerpán.

Být křesťanem znamená milovat Boha a milovat druhé lidi (Mt 22,36-40), **láska** je také hlavní motiv pro misii a křesťanská identita je misijní. Bůh nás miloval první (1J 4,19), Jeho láska nás zavazuje (2K 5,14) a je spojena s poslušností (J 14,15). Pokud milujeme Boha, budeme rádi poslouchat jeho přikázání – jedno z nich je misijně vyjít a získávat mu učedníky. Pokud milujeme druhé lidi, budeme reagovat na jejich potřeby a sloužit jim slovem a skutkem na základě Božího povolání do konkrétního národa nebo skupiny ve společnosti.

3. KRÁTKÁ ANALÝZA ZÁVAZKU Z KAPSKÉHO MĚSTA (2010) S PŘIHLÉDNUTÍM NA SOUČASNOU MEZINÁRODNÍ ČESKOU MISII

Viděli jsme, že naše identita jako křesťanů sestává z toho, že jsme lidé, kteří milují Boha a ostatní lidi (shrnutí v bodě A. a B.) a lidé, kteří Boha zakusili a jednají na základě Jeho povolání (shrnutí v posledním bodě C.). Uvěřili jsme v Boha, a proto jsme mluvili (2K 4,13), jsme díky tomu misijní. Neděláme misii na základě společné domluvy nebo zápisu ze schůze nebo závazku. Takový závazek může být nicméně velmi užitečný jako připomínka toho, kdo jsme, naší křesťanské misijní identity. Z toho důvodu je užitečné nahlédnout do *Závazku z Kapského Města* a krátce ho analyzovat ve světle zamyšlení se nad tím, kde jako čeští křesťané stojíme ve svém postoji k misii k cizincům a ve své misijní praxi.

*The Cape Town Commitment: A Confession of Faith and a Call to Action*²⁰ – Závazek z Kapského Města (v následujícím textu jako ZKM) je vysoce propracovaný, hluboký a velmi hodnotný dokument; byl vytvořen během tří let pracovní skupinou evangelikálních teologů ze všech kontinentů. Po Lausannském závazku (1974) a Manilském manifestu (1989) je to třetí oficiální prohlášení evangelikálů o svém misijním přesvědčení a misijní praxi. Na Třetím lausannském kongresu v Kapském Městě se mezi 16. a 25. říjnem 2010 sešlo 4,200 vedoucích ze 198 zemí s cílem „přinést svěží výzvu globální Církvi, aby nesla svědectví Ježíše Krista a jeho učení – v každém národě, v každé sféře společnosti a v každé myšlenkové oblasti“²¹. Jak již název napovídá, ZKM má dvě části: vyznání víry psané v jazyce lásky a na základě přesvědčení, že „naš závazek s Bohem spojuje lásku a poslušnost dohromady“²² a v druhé části následuje pozvání do akce. Stojí za povšimnutí, že česká verze názvu dokumentu *Závazek z Kapského Města: Vyznání víry a výzva* postrádá cíl výzvy ‚k akci‘.²³ Jsem si jistý, že se nejedná o záměrný úmysl překladatelů vyhnout se směřování k misijní akci, jen na to poukazují v souvislosti právě s českým prostředím, kde misijní akce může růst.

Vyznání víry je v ZKM zajímavým způsobem uchopeno jako vyznání lásky. Základní východisko a počáteční bod všech doktrinárních prohlášení ZKM je, že Bůh nás miloval první. Máme tudíž na Jeho lásku reagovat: Milovat Boha, svého bližního, tj. jeden druhého v církvi a lidi ve světě. (ZKM: 61-66) Máme milovat Boha Otce, Syna, Duchu svatého a Boží slovo. Máme milovat Boží evangelium, jelikož „jádem naší identity je naše zanícení pro biblickou dobrou zprávu o Božím spásném díle skrze Ježíše Krista“.²⁴ Máme milovat svět (ZKM: 64): svět Božího stvoření, svět národů a kultur, chudé a trpící ve světě, své bližní jako sami sebe, včetně cizinců, nepřátel a těch, kteří nás pronásledují. Svět, který nemáme milovat, je svět hříšné touhy, lakomství a lidské pýchy. (ZKM: 65) Máme mít jednotu, a v upřímnosti a solidaritě milovat Boží lid, neboť taková láska je „silným motorem světové misie“.²⁵ V neposlední řadě máme milovat samotnou Boží misii. (ZKM: 66) ZKM je text prohlášení a vyznání, je zde tedy použito vyjádření ‚milujeme‘, v předchozím textu je ale záměrně použito ‚máme milovat‘, s cílem navodit otázku: Opravdu tak činíme, opravdu milujeme?

²⁰ Vycházel jsem z textu v angličtině (Anon 2011 ‘The Cape Town Commitment: A Confession of Faith and a Call to Action’ *International Bulletin of Missionary Research* 35/2:59–80).

²¹ ZKM: 59

²² „Our covenant with God binds love and obedience together“ (ZKM: 59).

²³ Text je dostupný na: <https://evangelikalni-teologie.cz/zavazek-z-kapskeho-mesta-vyznani-viry-a-vyzva-lausanne-iii-2010> (Cit. 25. září 2018).

²⁴ ZKM: 65. „The core of our identity is our passion for the biblical good news of the saving work of God through Jesus Christ“.

²⁵ ZKM: 66. „A potent engine of world mission“.

Druhá část ZKM přechází k výzvě k misijní akci, zabývá se šesti hlavními tématy, jejichž společným jmenovatelem je Boží Syn: Kristova pravda, Kristův pokoj, Kristova láska, Kristova vůle, Kristova církev, Kristovo tělo. Specifické zaměření těchto témat pramení z kontextu a výzev celosvětové Církve, která chce tak reagovat na základě Boží lásky na tyto problémy. Jsou to: svědectví o Kristově pravdě v pluralistickém světě (67-69), budování Kristova pokoje v rozděleném světě (69-71), život Kristovy lásky mezi lidmi jiné víry (71-73), rozeznávání Kristovy vůle pro světovou evangelizaci (73-75), pozvání Kristovy církve k autentickému životu víry, zpět k pokoře, celistvosti a prostotě (75-77), jednota a partnerství v Kristově těle pro misii (77-79).

Křesťanská identita je zde pojata jako identita misijní, ZKM říká, že „příběh Boží misie definuje naši identitu“²⁶. Dále zdůrazňuje: „Podstatou naší identity je vašeň pro biblickou dobrou zprávu Božího spasitelného díla skrze Ježíše Krista.“²⁷

Ve světle výzvě k misijní akci v ZKM před námi vyvstává možnost reflektovat misijní praxi české církve:²⁸

Muslimové v Česku. Křesťané se v ZKM zavazují projevovat lásku k lidem jiné víry: „*vnímat lidi jiné víry jako své bližní v biblickém smyslu (.....) Jsme vyzýváni, abychom byli mírní, ale ne naivní; abychom byli soudní, a ne lehkověrní; a abychom se měli na pozoru před veškerým nebezpečím, před nímž se můžeme ocitnout, ale nedali se ovládat strachem.*“²⁹

Uprchlíci v Česku. Účastníci kongresu v Kapském Městě jsou „*přesvědčeni, že současné migrace spadají do svrchovaného Božího misijního záměru*“.³⁰ Od původního konferenčního příspěvku se situace v naší zemi radikálně změnila, v roce 2022 se počet obyvatel navýšil o zhruba půl milionu příchozích z Ukrajiny. Současný stav nás nejen inspiruje k humanitární a modlitební pomoci směřující do jejich trpící země, také i k jejich evangelizaci. Jsou to ale na druhou stranu mnohdy právě Ukrajinci, kteří přispívají k revitalizaci našich církví a stávají se misionáři mezi nevěřícími Čechy.

Cizinci v Česku. Věřící jsou v ZKM povzbuzeni, aby přistěhovaleckým komunitám svědčili slovem a skutkem o Kristově lásce „*tím, že uposlechnou četné biblické příkazy milovat příchozí*

²⁶ ZKM: 63. „*This story of God’s mission defines our identity*“.

²⁷ ZKM: 65. “*The core of our identity is our passion for the biblical good news of the saving work of God through Jesus Christ*“.

²⁸ V tomto článku neusiluji o samotnou reflexi současného stavu přístupu českých církví k misii v jednotlivých oblastech. Jde spíše o odrazový můstek, náčrt oblastí pro možnou budoucí reflexi, založenou na terénní práci.

²⁹ ZKM: 71. „*See people of other faiths as our neighbours in the biblical sense (.....) We are called to be gentle, but not na.ve; to be discerning and not gullible; to be alert to whatever threats we may face, but not to be ruled by fear*“.

³⁰ ZKM: 72. „*We are convinced that contemporary migrations are within the sovereign missional purpose of God*“.

odjínud, hájit právo cizince, navštěvovat vězněné, projevovat pohostinnost, budovat přátelství, zvat k sobě domů a poskytovat pomoc a služby“.³¹

Češi sloužící cizincům v zahraničí. ZKM uvádí šest priorit ohledně celosvětové misie: Jsou to především nezasažené národy, jejichž přítomnost po 2,000 letech od Ježíšova příkazu činit učedníky ze všech národů zůstává tichým svědectvím o naší neposlušnosti a netečnosti. (ZKM: 73) Dále pak s tím spojené a neméně důležité oblasti priorit: kultury s ústní tradicí bez přístupu k psané Bibli, budování charakteru a učednictví u křesťanských vedoucích, služba ve městech, služba dětem a modlitba. Jsou naše církve aktivní v jedné z oblastí misijní práce? A když už misii aktivně neděláme, nakolik se za ni modlíme? ZKM považuje modlitbu za klíčový základ a zdroj pro jakoukoliv misijní aktivitu: „*Modlitba je povolání, příkaz a dar.*“³² Modlitba za misii může zahrnovat více prvků: za více dělníků, aby je Bůh poslal na zeň; za ztracené lidi, aby byli přitaženi k Bohu a za jejich spasení; za Boží slávu, aby byla zjevena; za bratry a sestry, kteří trpí v Kristově jménu; za příchod Božího království; za dobré správcovství o stvoření; za ustanovení spravedlnosti a Božího pokoje. (ZKM: 75)

ZKM je ukončen shrnutím diskuse, která probíhala na Třetím laussanském kongresu, kdy se opakovala dvě témata, obě s přívlastkem ‚radikální‘: učednictví a smíření. ‚Potřeba radikálního poslušného učednictví‘ a ‚potřeba radikálního smíření zakotveného ve kříži‘ jsou podle ZKM pro misii nepostradatelné. (ZKM: 79) Na náš český kontext by se dala vztáhnout jak potřeba učednictví, kdy se můžeme učit od Boha a jeden od druhého, ve veškeré pokoře, a také potřeba smíření, kdy s pokorou dojdeme jednoty mezi sebou.

„Třikrát Ježíš zopakoval: ‚Nové přikázání vám dávám, abyste se navzájem milovali; jako já jsem miloval vás, i vy se milujte navzájem‘ (J 13,34; 15,12; 17). Třikrát se Ježíš modlil, ‚aby všichni byli jedno jako ty, Otče‘. (J 17,21-23) Jak jeho přikázání, tak jeho modlitba jsou misijní. ‚Podle toho všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li mít lásku jedni k druhým (.....) aby byli uvedeni v dokonalost jednoty a svět aby poznal, že ty jsi mě poslal‘“³³

³¹ ZKM: 73. „*By obeying the extensive biblical commands to love the stranger, defend the cause of the foreigner, visit the prisoner, practise hospitality, build friendships, invite into our homes, and provide help and services*“.

³² ZKM: 75. „*Prayer is a call, a command and a gift*“.

³³ ZKM: 79. „*Three times Jesus repeated, ‘A new command I give you: Love one another. As I have loved you, so you must love one another’ (J 13,34; 15,12; 17). Three times Jesus prayed ‘that all of them may be one, Father’ (J 17,21–23). Both the command and the prayer are missional. ‘By this everyone will know that you are my disciples, if you love one another’*“.

Učednictví a smíření jsou pro misii nepostradatelné, nakolik Boha milujeme a posloucháme a nakolik jsme jedno v Kristu, přímo ovlivňuje naši misii. Nabízí se otázka, jak pevné je naše pojítko mezi křesťanskou identitou a misií, mezi tím, kdo jsme a co děláme? ZKM je poměrně směrodatný text v evangelikálním prostředí. Nakolik my jako čeští evangelikálové činíme učedníky ze všech národů? Nakolik milujeme Boha, ostatní lidi, včetně imigrantů, lidí jiné víry, nebo dokonce nepřátele? Milujeme svět – máme zlomené srdce pro duchovně ztracené a trpící lidi jako má Bůh? Nakolik se milujeme navzájem v Církvi a máme jednotu? Možná potřebujeme spolu se ZKM vyznat: „*Pláčeme nad naší ostudnou mělkostí a nedostatkem učednictví i nad naší ostudnou nejednotou a nedostatkem lásky. Obojí totiž vážně poškozuje naše svědectví o evangeliu.*“³⁴

Závěr

V tomto příspěvku jsem definoval křesťanskou misii, zaměřil se na mezinárodní misii, a identitu a jejich vzájemný vztah. Nastínil jsem zastřešující motiv pro misii – lásku – a na základě misiologické literatury a osobní misijní praxe uvedl tři hlavní motivy pro mezinárodní misii: Boží slovo, potřeba a povolání. Poukázal jsem i na jiné motivy a zaměřil se důkladněji na *Závazek z Kapského Města*. Tento materiál ukazuje na to, že obsahem křesťanské identity je misie, jinými slovy, že zahraniční misie je součástí toho být křesťany. Je opodstatněné tvrdit, že naše identita křesťanů je misijní identitou. Každý z nás se může a má zapojit nějakým způsobem do mezinárodní misie. V nadsázce se dá říct, že za to, že jsme tam, kde jsme, vděčíme zahraniční misii. Kdyby apoštol Pavel nešel mezi „národy“, nebyli bychom křesťany ani my. Dveře k národům jsou otevřené dál, i dnes po 2,000 letech. Můžeme si jako čeští křesťané říct, spolu se ZKM: „*Jsmo oddáni světové misii, protože je ústřední pro naše chápání Boha, Bible, církve, lidských dějin a konečné budoucnosti*“³⁵

³⁴ ZKM: 79. „*We lament the scandal of our shallowness and lack of discipleship, and the scandal of our disunity and lack of love. For both seriously damage our witness to the gospel.*“

³⁵ ZKM: 66. „*We are committed to world mission, because it is central to our understanding of God, the Bible, the Church, human history and the ultimate future.*“

Bibliografie

- Anon 2011 'The Cape Town Commitment: A Confession of Faith and a Call to Action'
International Bulletin of Missionary Research 35/2:59–80
- Bauman, Zygmunt & Raud, Rein 2015 *Practices of Selfhood* 1st edn Cambridge ; Malden, MA:
Polity
- Bosch, David J 1991 *Transforming Mission: Paradigm Shifts in Theology of Mission* Maryknoll,
NY: Orbis Books
- Campbell, William S 2008 *Paul and the Creation of Christian Identity* New York, NY: T&T Clark
- Černý, Pavel 2006 'Misijní podoba církve dnes: Hledání podoby misijní církve pro 21. století' in
2006 4. synod leuenerského společenství církví Praha: 1–12
- Escobar, Samuel 2003 *The New Global Mission: The Gospel from Everywhere to Everyone*
Downers Grove, IL: IVP Academic
- Esler, Philip F 2016 'An Outline of Social Identity Theory' in BJ Tucker & CA Stohl eds. 2016
T&T Clark Handbook to Social Identity in the New Testament London: Bloomsbury T&T
Clark: 13–39
- Hogg, Michael A; Terry, Deborah J & White, Katherine M 1995 'A Tale of Two Theories: A
Critical Comparison of Identity Theory with Social Identity Theory' *Social Psychology
Quarterly* 58/4:255–269
- Holmberg, Bengt 2008 'Understanding Christian Identity' in 2008 *Exploring Early Christian
identity* Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament. 226 Tübingen: Mohr
Siebeck: 1–32
- Jenkins, Richard 2014 *Social Identity* 4th edn London; New York, NY: Routledge, Taylor &
Francis Group
- Lieu, Judith 2015 *Neither Jew nor Greek?: Constructing Early Christianity* London: Bloomsbury
T&T Clark

- Mojzes, Paul 1999 'Proselytism in the Successor States of the Former Yugoslavia' *Journal of Ecumenical Studies* 36/1–2:221–243
- Moreau, A Scott et al. 2000 *Evangelical Dictionary of World Missions* Grand Rapids, Mich.: Baker Books
- Neill, Stephen 1959 *Creative Tension* Edinburgh House Press
- Parushev, Parush R 2013 'Mission as Established Presence and Prophetic Witness in Culturally Orthodox Contexts' in M Malancea ed. 2013 *Evangelical Mission in the Eastern European Orthodox Contexts: Bulgaria, Romania, Moldova and Ukraine* Chisinau: Universitatea Divitia Gratiae: 57–112
- Peters, George W 1972 *A Biblical Theology of Missions* Chicago: Moody Press
- Roccas, Sonia et al. 2008 'Toward a Unifying Model of Identification with Groups: Integrating Theoretical Perspectives' *Personality and Social Psychology Review* 12/3:280–306
- Roccas, Sonia & Brewer, Marilyn B 2002 'Social Identity Complexity' *Personality and Social Psychology Review* 6/2:88–106
- Samuel, Vinay & Sugden, Chris 2009 *Mission as Transformation: A Theology of the Whole Gospel* Eugene: Wipf & Stock
- Smith, Anthony D 1991 *National Identity* University of Nevada Press
- Stets, Jan E & Burke, Peter J 2003 'A Sociological Approach to Self and Identity' in MR Leary & JP Tangney eds. 2003 *Handbook of Self and Identity* Guilford Press: 128–152
- Stryker, Sheldon & Burke, Peter J 2000 'The Past, Present, and Future of an Identity Theory' *Social Psychology Quarterly* 63/4:284–297
- Tajfel, Henri 1981 *Human Groups and Social Categories: Studies in Social Psychology* 1st edn Cambridge: Cambridge University Press
- Tanner, Kathryn 1997 *Theories of Culture: A New Agenda for Theology* Minneapolis: Fortress Press

- Turner, John C 1981 'Towards a Cognitive Redefinition of the Social Group' *Cahiers de Psychologie Cognitive/Current Psychology of Cognition* 1/2:93–118
- Wachsmuth, Melody J 2013 'Missional Insights: Exploring the Foundations of Mission in the Southeastern European Context' *Kairos* 7/1:69, 97–78, 106
- Winter, Ralph D 2009 'The New Macedonia: A Revolutionary New Era in Mission Begins' in 2009 *Perspectives on the World Christian Movement: Reader* Pasadena, CA: William Carey Library: 347–360
- Winter, Ralph D. a Bruce A. Koch, 2009. Finishing the Task: The Unreached Peoples Challenge. In: Ralph D. Winter a Steven C. Hawthorne, ed. *Perspectives on the World Christian Movement: Reader* [online]. 4. vyd. Pasadena, CA: William Carey Library, s. 531–546 [vid. 2017-01-16]. Dostupné z: <https://joshuaproject.net/assets/media/articles/finishing-the-task.pdf>
- Wright, Christopher J. H., 2006. *The Mission of God: Unlocking the Bible's Grand Narrative*. Nottingham: InterVarsity Press. ISBN 978-1-84474-152-6.